

ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

ВИКЛАДАННЯ СУСПІЛЬСТВОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Рекомендаційний бібліографічний список

Упорядники: Литовченко О. В., науковий співробітник, Янюк С. С., молодший науковий співробітник, Шевченко В. Б., бібліотекар I категорії відділу наукової інформаційно-бібліографічної діяльності

Бібліографічний редактор Самчук Л. І., зав. відділу наукової інформаційно-бібліографічної діяльності

За часів незалежності України в розвитку шкільної освіти спостерігаються суттєві зрушення. Гостроти й актуальності набуває проблема побудови змісту шкільної суспільствознавчої освіти, що у складних умовах сьогодення безперервно оновлюється і трансформується. Як зазначається у Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392, „метою освітньої галузі „Суспільствознавство”, що складається з історичного та суспільствознавчого компонентів, є забезпечення розвитку учня як особистості, що керується гуманістичними нормами і цінностями, усвідомлює себе громадянином України та успішно самореалізується в сучасному українському суспільстві”.

Безперечно, складні процеси реформування вимагають суттєвих змін ролі освітян в освітньому середовищі, їх компетентності та особистісних якостей. Саме вчителі історії покликані виконати особливу місію: допомогти молоді стати компетентними, активними, відповідальними громадянами. Школа сьогодні має чимало вчителів історії нового покоління інтелектуальних, духовних особистостей, які здатні забезпечити реалізацію

концептуально нових підходів до викладання історії, основ правознавства, основ філософії, етики.

Зважаючи на актуальність проблеми, фахівцями ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського підготовлено рекомендаційний бібліографічний список „Викладання суспільствознавчих дисциплін: теорія та практика” до науково-практичного семінару „Перетворення школи навчання на школу життя: професійне зростання педагогів кафедри суспільних наук”.

Список складається з 4-х розділів:

I. Історія України.

II. Всесвітня історія.

III. Інтегрований курс „Людина і світ”.

IV. Правознавство.

Кожний розділ вміщує два підрозділи: теоретичні та науково-методичні матеріали; розробки уроків і заходів. У підрозділі „Теоретичні та науково-методичні матеріали” бібліографічні описи згруповано по класах. До списку ввійшли анотовані бібліографічні описи книг, статей з наукових збірників та періодичних видань з фонду ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Матеріали розміщено за українською абеткою. Список має наскрізну нумерацію.

Хронологічні рамки дібраного матеріалу: 2009–2014 рр.

Список адресовано вчителям суспільствознавчих дисциплін загальноосвітніх навчальних закладів.

I. ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Теоретичні та науково-методичні матеріали

1. Байкєніч, Г. В. Розвиток предметних вмінь в учнів старшої школи за допомогою словесно-друкованих засобів навчання в системі особистісно-орієнтованої історичної освіти / Г. В. Байкєніч // Сучасна освіта та інтеграційні процеси: досвід, проблеми, перспективи : матеріали Всеукр. наук.-метод. конф., 17 листоп. 2010 р. / МОН України ; Донбас. держ. машинобудів. акад. – Краматорськ, 2010. – Ч. 1. – С. 20–25. – Бібліогр.: 9 назв.

2. Барнінець, О. Класифікація ігрових методів навчання історії з погляду компетентнісного підходу / О. Барнінець // Проблеми підготовки сучасного вчителя : зб. наук. пр. / Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. – Умань, 2011. – Вип. 3. – С. 14–20. – Бібліогр.: 8 назв.

3. Барнінець, О. В. Подолання труднощів під час застосування ігор на уроках історії у 7–8 класах / О. В. Барнінець // Зб. наук. пр. Бердян. держ. пед. ун-ту. (Пед. науки) / Бердян. держ. пед. ун-т. – Бердянськ, 2011. – № 2. – С. 78–83. – Бібліогр.: 11 назв.

4. Барнінець, О. В. Ретроспективні ігри як засіб формування предметних компетентностей учнів на уроках історії / О. В. Барнінець // Зб. наук. пр. Бердян. держ. пед. ун-ту. (Пед. науки) / Бердян. держ. пед. ун-т. – Бердянськ, 2012. – № 2. – С. 28–33. – Бібліогр.: 6 назв.

5. Баханов, К. О. Концептуальні засади дидактичної складової концепції шкільної історичної освіти в Україні / К. О. Баханов // Зб. наук. пр. Бердян. держ. пед. ун-ту. (Пед. науки) / Бердян. держ. пед. ун-т. – Бердянськ, 2009. – № 2. – С. 214–221.

6. Венцева, Н. О. Особливості засвоєння історичних понять учнями 7-х класів / Н. О. Венцева // Зб. наук. пр. Бердян. держ. пед. ун-ту. (Пед. науки) / Бердян. держ. пед. ун-т. – Бердянськ, 2011. – № 2. – С. 42–46. – Бібліогр.: 6 назв.

7. Венцева, Н. О. Структура мовленнєвої компетентності в шкільній історичній освіті / Н. О. Венцева // Зб. наук. пр. Бердян. держ. пед. ун-ту. (Пед. науки) / Бердян. держ. пед. ун-т. – Бердянськ, 2012. – № 2. – С. 68–73. – Бібліогр.: 10 назв.

8. Гаврилюк, Ж. М. Методика реалізації культурологічного змісту шкільного курсу вітчизняної історії / Ж. М. Гаврилюк // Педагогічна освіта: теорія і практика : зб. наук. пр. / Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка ; Ін-т педагогіки НАПН України. – Кам'янець-Подільський, 2011. – Вип. 7. – С. 46–50. – Бібліогр.: с. 49–50.

9. Драновська, С. В. Історія рідного краю як засіб підвищення інтересу учнів до історії України (1960 – поч. 1990 рр. ХХ ст.)

/ С. В. Драновська // Педагогіка вищої та середньої школи : зб. наук. пр. / Криворіз. держ. пед. ун-т. – Кривий Ріг, 2011. – Вип. 33. – С. 307–312. – Бібліогр.: 10 назв.

10. Історична освіта: європейський та український досвід. Викладання національної історії в школах Центральної і Східної Європи / [пер. з нім. О. Красівської, Н. Саповської]. – К. : К. І. С., 2010. – 287 с.

11. Клещуківа, І. Є. Створення умов для формування самоосвітньої компетентності учнів при вивченні історії / Ірина Клещуківа // Методичні студії : зб. наук.-метод. пр. / Донец. нац. ун-т. – Донецьк, 2009. – Вип. 1. – С. 36–39. – Бібліогр.: 6 назв.

12. Кобаль, В. І. Особливості розвитку пізнавальних інтересів учнів 5–8-х класів у процесі самостійної навчальної діяльності при вивченні історії України та рідного краю / В. І. Кобаль // Зб. наук. пр. Бердян. держ. пед. ун-ту. (Пед. науки) / Бердян. держ. пед. ун-т. – Бердянськ, 2012. – № 2. – С. 149–156. – Бібліогр.: 7 назв.

13. Колос, О. Використання інформаційних технологій на заняттях з історії / О. Колос // Методичні студії : зб. наук.-метод. пр. / Донец. нац. ун-т. – Донецьк, 2009. – Вип. 1. – С. 107–109.

14. Мирошніченко, В. О. Методичні засади запровадження проектної технології у процес навчання історії / В. О. Мирошніченко // Зб. наук. пр. Бердян. держ. пед. ун-ту. (Пед. науки). / Бердян. держ. пед. ун-т. – Бердянськ, 2011. – № 2. – С. 160–164. – Бібліогр.: 4 назви.

15. Мирошніченко, В. О. Моніторинг ефективності застосування проектної технології у процесі навчання історії / В. О. Мирошніченко // Зб. наук. пр. Бердян. держ. пед. ун-ту. (Пед. науки) / Бердян. держ. пед. ун-т. – Бердянськ, 2011. – № 3. – С. 192–197. – Бібліогр.: 4 назви.

16. Мирошніченко, В. О. Шляхи формування логічної компетентності під час навчання історії / В. О. Мирошніченко // Зб. наук. пр. Бердян. держ. пед. ун-ту. (Пед. науки) / Бердян. держ. пед. ун-т. – Бердянськ, 2012. – № 4. – С. 202–207. – Бібліогр.: 6 назв.

17. Мисан, В. О. Упровадження інноваційних технологій у процесі викладання шкільного курсу історії України / В. О. Мисан // Нові технології навчання : наук.-метод. зб. / МОН України, Ін-т інновац. дослідж. і змісту освіти. – К., 2009. – Вип. 56. – С. 104–108. – Бібліогр.: 12 назв.

18. Михайличенко, С. С. Методичні засади дослідницької діяльності старшокласників з історії України в процесі взаємодії школи та музею : автореф. дис.... канд. пед. наук : [спец.] 13.00.02 – теорія та методика навчання (історія) / Сергій Сергійович Михайличенко ; Ін-т педагогіки НАПН України. – К. : [б. в.], 2011. – 20 с. – Бібліогр.: с. 16–17.

19. Мокрогуз, О. П. Методика застосування мультимедійних презентацій у навчанні історії старшокласників : автореф. дис.... канд. пед. наук : [спец.] 13.00.02 – теорія та методика навчання (історія) / Мокрогуз Олександр Петрович ; Бердян. держ. пед. ун-т. – К : [б. в.], 2011. – 20 с. – Бібліогр.: с. 17.

20. Моцак, С. І. До питання змісту навчання історії в профільній школі / С. І. Моцак // Наук. вісн. Чернів. ун-ту. Педагогіка і психологія : зб. наук. пр. / Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці, 2011. – Вип. 575. – С. 125–131. – Бібліогр.: 8 назв.

21. Моцак, С. І. Методичні основи організації позаурочної роботи з історії в профільних класах : автореф. дис... канд. пед. наук : [спец.] 13.00.02 – теорія та методика навчання (історія) / Світлана Іванівна Моцак ; Ін-т педагогіки НАПН України. – К. : [б. в.], 2011. – 20 с. – Бібліогр.: с. 16–17.

22. Ницета, В. А. Методичні засади дослідницької діяльності старшокласників з історії України в процесі взаємодії школи та музею : автореф. дис.... канд. пед. наук : [спец.] 13.00.02 – теорія та методика навчання (історія) / Володимир Анатолійович Ницета ; Бердян. держ. пед. ун-т. – Кривий Ріг : [б. в.], 2009. – 20 с. – Бібліогр.: с. 16–17.

23. Олексін, Ю. Сучасні методичні підходи до диференціації навчання старшокласників історії / Юрій Олексін // Психолого-педагогічні

проблеми сільської школи : наук. зб. / Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. – Умань, 2012. – Вип. 43, ч. 1. – С. 115–122. – Бібліогр.: 7 назв.

24. Польова, Г. М. Досвід використання інформаційних технологій на уроках історії / Г. М. Польова // Зб. наук. пр. Бердян. держ. пед. ун-ту. (Пед. науки) / Бердян. держ. пед. ун-т. – Бердянськ, 2011. – № 3. – С. 218–223. – Бібліогр.: 7 назв.

25. Ремньова, А. Г. Компетентнісний підхід у процесі формування толерантності підлітків засобами історичних дисциплін / Анжеліка Григорівна Ремньова // Професіоналізм педагога в контексті Європейського вибору України : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 23–25 верес. 2010 р. / РВНЗ „Кримський гуманітарний університет”. – Ялта, 2010. – Ч. 1. – С. 126–129. – Бібліогр.: 4 назви.

26. Ремньова, А. Г. Роль учителя історії у вихованні толерантності в учнів у загальноосвітніх навчальних закладах України / Анжеліка Григорівна Ремньова // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Сер.: Педагогіка і психологія / РВНЗ „Кримський гуманітарний університет”. – Ялта, 2010. – Вип. 27. – Бібліогр.: 5 назв.

27. Теорія і практика запровадження компетентнісного підходу до навчання історії : колект. моногр. / [авт.: К. О. Баханов, С. С. Баханова та ін.]; за ред. К. Баханова ; Бердян. держ. пед. ун-т. – Д. : ЛАНДОН-XXI, 2012. – 519 с.

28. Трухан, О. Методичні засади організації навчання історії у 5 класі / О. Трухан // Історія в рідній шк. – 2014. – № 4. – С. 26–31. – Бібліогр.: 11 назв.

29. Турянська, О. Розвиток особистості учня у процесі навчання історії: теоретико-методичні засади / О. Турянська // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи : наук. зб. / Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. – Умань, 2010. – Вип. 32. – С. 92–100. – Бібліогр.: 18 назв.

30. Турянська, О. Ф. Теоретико-методичні засади особистісно-орієнтованого навчання історії в основній школі : автореф. дис... д-ра пед. наук : [спец.] 13.00.02 – теорія та методика навчання (історія) / Ольга

Федорівна Турянська ; Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. : [б. в.], 2011. – 44 с. – Бібліогр.: с. 36–41.

31. Федчиняк, А. О. Методичні засади вивчення історії повсякденності в 8–9 класах загальноосвітніх шкіл : дис.... канд. пед. наук : 13.00.02 / Артур Олександрович Федчиняк ; Бердян. держ. пед. ун-т. – Бердянськ : [б. в.], 2011. – 236 с. – Бібліогр.: с. 216–236.

32. Федчиняк, А. О. Особливості формування аксіологічної компетентності в шкільній історичній освіті / А. О. Федчиняк // Зб. наук. пр. Бердян. держ. пед. ун-ту. (Пед. науки) / Бердян. держ. пед. ун-т. – Бердянськ, 2012. – № 4. – С. 288–294. – Бібліогр.: 7 назв.

33. Федчиняк, А. О. Повсякденне життя людини Нового часу в уявленнях восьмикласників / А. О. Федчиняк // Зб. наук. пр. Бердян. держ. пед. ун-ту. (Пед. науки) / Бердян. держ. пед. ун-т. – Бердянськ, 2009. – № 2. – С. 228–235. – Бібліогр.: 4 назви.

Розробки уроків та заходів

5 клас

34. Бур'янова, Т. В. Підсумково-узагальнювальний урок з теми „Княжа Русь-Україна”. 5 клас / Т. В. Бур'янова // Історія та правознав. – 2010. – № 35. – С. 29–31.

35. Гісем, О. В. Вступ до історії України. 5 клас : конспекти уроків / О. В. Гісем, О. О. Мартинюк ; [голов. ред. Богдан Будний ; ред.: Василь Герасимчук, Марія Козяр ; обкл. Аліни Воронкової]. – Т. : Навч. кн.–Богдан, [2013]. – 151 с.

36. Єрмоленко, А. Урок на тему „Події та явища в історії” : історія України : 5 кл. / А. Єрмоленко // Історія в сучас. шк. – 2013. – № 10. – С. 2–4.

37. Єрмоленко, А. Урок на тему „Люди в історії: історичні персонажі, групи людей і народи” : історія України : 5 кл. / А. Єрмоленко // Історія в сучас. шк. – 2013. – № 9. – С. 2–4.

38. Климович, О. Ю. Інтегрований урок „Хрещення Русі”. 5 клас / О. Ю. Климович, Т. О. Воробйова // Історія та правознав. – 2010. – № 33. – С. 24–27.

39. Кокош, Л. Урок на тему „Замки і палаци України” : історія України : 5 кл. : (розробл. за новою прогр.) / Лариса Кокош // Історія в сучас. шк. – 2013. – № 6. – С. 4–8.

40. Кришмарел, В. Питання релігії та церкви в курсі історії України ХХ століття: методичні рекомендації та коментарі / Вікторія Кришмарел // Історія і суспільствознавство в шк. України: теорія та методика навчання. – 2014. – № 7/8. – С. 41–45.

Запропоновані матеріали мають на меті допомогти вчителю на уроках історії України в 10–11 класах висвітлити питання релігієзнавчої проблематики.

41. Мединська, Н. В. Княжна Русь-Україна : (повтор.-узагал. урок) / Н. В. Мединська // Історія та правознав. – 2010. – № 27. – С. 23–25.

Представлено розробку уроку-КВК з історії України для учнів 5 класів.

42. Могорита, В. Які пам'ятки є частиною історії? : підсумкове узагальнення : вступ до історії : 5 кл. / Віктор Могорита // Історія України. – 2014. – Квіт. (№ 8). – С. 12–18.

43. Потильчак, С. Вступ до історії. 5 клас : розробки уроків / С. Потильчак ; [ред. рада: Л. Черкаська та ін.]. – К., 2013. – 127 с.

44. Сіцинська, М. В. І знову бій, або Україна в Другій світовій війні. 5 клас / М. В. Сіцинська // Історія та правознав. – 2013. – № 29. – С. 23–26.

45. Слободянюк, Ж. Л. Початок національного відродження. Історія України. Пропедевтичний курс. 5 клас / Ж. Л. Слободянюк // Історія та правознав. – 2013. – № 6. – С. 24–28.

46. Солодченко, Н. А. Інтегрований урок із теми „Україна – наша Батьківщина”. 5 клас / Н. А. Солодченко, Т. В. Антоненко // Історія та правознав. – 2013. – № 14/15. – С. 44–45.

47. Хомин, С. Урок на тему „Українці в революції 1917–1920 рр.” : історія України : 5 кл. / С. Хомин, О. Трухан // Історія в сучас. шк. – 2013. – № 7/8. – С. 10–13. – Бібліогр.: 5 назв.

7 клас

48. Балюта, Є. І. Історія України. Всесвітня історія. 7 клас : метод. та дидакт. супровід навч. діяльності : книжка для вчителя / Є. І. Балюта, О. С. Голівець. – К. : Генеза, 2013. – 176 с.

49. Вальчук, Т. Урок на тему „Галицько-Волинська держава” : історія України : 7 кл. / Тетяна Вальчук // Історія в сучас. шк. – 2013. – № 4. – С. 5–12.

50. Ващенко, Т. Д. Початок литовського та польського панування на українських землях. Історія України. 7 клас / Т. Д. Ващенко // Історія та правознав. – 2014. – № 1/2. – С. 50–54.

51. Вдовченко, Л. П. Передумови національно-визвольної війни. Богдан Хмельницький та його сподвижники. Історія України. 7 клас / Л. П. Вдовченко // Історія та правознав. – 2013. – № 27. – С. 27–29.

52. Вдовченко, Л. П. Початок правління князя Володимира. Історія України. 7 клас / Л. П. Вдовченко // Історія та правознав. – 2013. – № 3. – С. 25–28.

53. Величко, Т. І. Київська Русь у другій половині XI – першій половині XIII століття : 7 кл. / Т. І. Величко // Все для вчителя. – 2010. – Лют. (№ 4/5). – С. 142–144.

54. Гісем, Н. Історичне значення Київської Русі : історія України : 7 кл. / Н. Гісем // Історія в сучас. шк. – 2013. – № 4. – С. 13–14.

55. Дмитрук, Г. Виникнення та розвиток Київської Русі : історія України : 7 кл. / Галина Дмитрук // Історія України. – 2012. – Лип. (№ 25/26). – С. 23–28.

56. Іпатова, Г. Д. Ярослав Мудрий та його час. 7 клас / Г. Д. Іпатова // Історія та правознав. – 2010. – № 35. – С. 25–28.

Представлено розробку комбінованого уроку-подорожі з історії України для учнів 7 класів.

57. Ковальчук, О. М. Історія України. 7 клас : плани-конспекти уроків / Олена Михайлівна Ковальчук ; [голов. ред. Богдан Будний ; ред.: Володимир Герасимчук, Марія Козяр ; обкл. Володимира Басалиги]. – Т. : Навч. кн. – Богдан, [2013]. – 128 с.

58. Кожем'яка, О. Урок на тему „Київська Русь за часів князя Володимира Великого” : історія України : 7 кл. / О. Кожем'яка // Історія в сучас. шк. – 2013. – № 9. – С. 5–8.

59. Кращі уроки. Історія України : [7–8 кл.] / [голов. ред. Н. І. Харківська ; ред. О. О. Івакін ; відп. за вид. Ю. М. Афанасенко]. – Х. : Основа, 2011. – 127 с.

60. Мельник, О. Д. Київська держава за часів правління Ярославичів. 7 клас / О. Д. Мельник // Історія та правознав. – 2010. – № 33. – С. 22–23.

61. Синиця, В. С. „Історичне значення Київської Русі та Галицько-Волинської держави” : інтегр. урок : укр. л-ра, історія : 7 кл. / В. С. Синиця, Н. Д. Заїченко // Вивчаємо укр. мову та л-ру. – 2010. – № 15. – С. 10–13.

62. Старіченко, С. М. Київська держава за часів правління Володимира Великого. Історія України. 7 клас / С. М. Старіченко // Історія та правознав. – 2013. – № 2. – С. 23–26.

63. Тимошенко, І. М. Галицько–Волинська держава за наступників Данила Романовича. Історія України. 7 клас / І. М. Тимошенко // Історія та правознав. – 2013. – № 32. – С. 29–32.

64. Шурін, Л. П. Інтегрований урок світової літератури та історії України „Князювання Олега. О. С. Пушкін „Пісня про віщого Олега”. 7 клас / Л. П. Шурін // Зарубіж. л-ра в шк. – 2014. – № 3/4. – С. 38–44.

8 клас

65. Балюта, Є. І. Історія України. Всесвітня історія. 8 клас : метод. та дидакт. супровід навч. діяльності : книжка для вчителя / Є. І. Балюта, Ж. В. Кресан. – К. : Генеза, 2013. – 160 с.

66. Бугай, Л. О. Гайдамацький рух на Житомирщині. Історія України. 8 клас / Л. О. Бугай // Історія та правознав. – 2013. – № 32. – С. 24–29.

67. Власенко, І. І. Виникнення українського козацтва та Запорозької Січі. Історія України. 8 клас / І. І. Власенко // Історія та правознав. – 2013. – № 26. – С. 28–31.

68. Головня, В. Г. Господарський лад і політичне життя Лівобережної Гетьманщини і Слобожанщини. 8 клас / В. Г. Головня // Історія та правознав. – 2010. – № 19/21. – С. 68–72.

69. Горак, І. Гетьман Пилип Орлик та його Конституція : історія України : 8 кл. / Ірина Горак // Історія України. – 2014. – Берез. (№ 5). – С. 20–27. – Бібліогр.: 7 назв.

70. Дружиненко, Т. Ф. Урок-брейн-ринг за темою „Національно-визвольна війна українського народу під проводом Богдана Хмельницького”. 8 клас / Т. Ф. Дружиненко // Історія та правознав. – 2010. – № 22/24. – С. 89–90.

71. Дудка, Л. Церковне життя в Україні у XVI ст. : історія України : 8 кл. / Людмила Дудка // Історія України. – 2012. – Лип. (№ 25/26). – С. 17–22.

Розробка уроку-засвоєння нових знань, умінь та навичок із використанням технології проблемного навчання.

72. Завада, І. М. Розвиток архітектури і мистецтва першої половини XVII ст. Історія України. 8 клас / І. М. Завада // Історія та правознав. – 2013. – № 34/36. – С. 54–58.

73. Ковальова, Н. А. Церковне життя наприкінці XVI – першій половині XVII ст. Історія України. 8 клас / Н. А. Ковальова // Історія та правознав. – 2013. – № 26. – С. 24–28.

74. Коляда, І. Урок на тему „Перші перемоги війська Б. Хмельницького у національно-визвольній війні” : історія України : 8 кл. / І. Коляда // Історія в рідній шк. – 2014. – № 4. – С. 2–5.

75. Коляда, І. Методика вивчення теми та організації і проведення уроку : „Богдан Хмельницький – політик і дипломат” : історія України : 8 кл. / І. Коляда, М. Горецький // Історія в шк. – 2014. – № 3. – С. 43–48.

76. Корнієнко, Л. Д. Утворення української козацької держави – Гетьманщини. 8 клас / Л. Д. Корнієнко // Історія та правознав. – 2011. – № 3. – С. 26–28.

77. Кулібаба, О. Лівобережна та Слобідська Україна в другій половині XVIII ст. : історія України : 8 кл. / Ольга Кулібаба // Історія України. – 2012. – Трав. (№ 17/18). – С. 30–34. – Бібліогр.: 5 назв.

78. Мартищенко, Т. С. Передумови Національно–визвольної війни 1648–1657 рр. Початок військових дій. Історія України. 8 клас / Т. С. Мартищенко // Історія та правознав. – 2013. – № 30. – С. 19–22.

79. Неговорова, Т. М. Українсько-московський договір 1654 р. Воєнні дії в 1654–1655 рр. Історія України. 8 клас / Т. М. Неговорова // Історія та правознав. – 2013. – № 12. – С. 14–19.

80. Отчич, Н. Запорізька Січ у другій половині XVII ст. : історія України : 8 кл. / Наталія Отчич // Історія України. – 2011. – Берез. (№ 3). – С. 17–20.

Розробка інтегрованого уроку з історії та української літератури для учнів середньої школи.

81. Паламарчук, Г. В. Запорозька Січ у другій половині XVII ст. Історія України. 8 клас / Г. В. Паламарчук // Історія та правознав. – 2013. – № 5. – С. 21–23.

82. Підлипна, В. С. Архітектура і містобудування. Образотворче та декоративно-ужиткове мистецтво. Історія України. 8 клас / В. С. Підлипна // Історія та правознав. – 2013. – № 30. – С. 11–17.

83. Підлипна, В. С. Українські землі у XVII ст. Історія України. 8 клас / В. С. Підлипна // Історія та правознав. – 2013. – № 19/21. – С. 80–87.

84. Попова, М. Українські землі в першій половині XVII ст. : урок-загальнення : історія України : 8 кл. / Марина Попова // Історія України. – 2013. – Груд. (№ 23). – С. 17–21.

85. Романчук, Г. Н. Гетьманщина в роки правління гетьмана Івана Виговського. Історія України. 8 клас / Г. Н. Романчук // Історія та правознав. – 2013. – № 30. – С. 17–18.

86. Сибільова, С. П. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст. Історія України. 8 клас / С. П. Сибільова // Історія та правознав. – 2013. – № 19/21. – С. 80–87.

87. Сибільова, С. П. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст. Історія України. 8 клас / С. П. Сибільова // Історія та правознав. – 2013. – № 12. – С. 10–14.

88. Сирота, М. В. Гетьманщина наприкінці XVII – на початку XVIII ст. 8 клас / М. В. Сирота // Історія та правознав. – 2010. – № 33. – С. 17–21. – Бібліогр.: 10 назв.

Представлено розробку уроку-дослідження з історії України для учнів середньої школи.

89. Стельмах, М. Українські землі в другій половині XVII ст. : історія України : 8 кл. / Микола Стельмах // Історія України. – 2012. – Квіт. (№ 13/14). – С. 30–39.

9 клас

90. Балюта, Є. І. Історія України. Всесвітня історія. 9 клас : метод. та дидакт. супровід навч. діяльності : книжка для вчителя / Є. І. Балюта, О. С. Голівець. – К. : Генеза, 2013. – 209 с.

91. Бирзул, О. В. Занепад кріпосницьких і зародження ринкових відносин в Україні. 9 клас / О. В. Бризул // Історія та правознав. – 2011. – № 2. – С. 14–20.

У статті подано розробку уроку з використанням технології розв'язування винахідницьких завдань з історії України для учнів середньої школи.

92. Бундак, К. Модульні уроки узагальнення : історія України : 9 кл. / Катерина Бундак // Історія України. – 2014. – Квіт. (№ 8). – С. 19–24.

93. Гурбик, С. Урок на тему „Образи лицарів-оборонців рідної землі – Б. Хмельницького та С. Морозенка в українських історичних піснях” : інтегр. урок з історії України та укр. л-ри / С. Гурбик, О. Семенюк // Історія в сучас. шк. – 2013. – № 9. – С. 9–13.

94. Завалькевич, Т. Літературно-мистецька композиція „Повернені багатства України” : до річниці визволення України від фашистських загарбників / Т. Завалькевич // Історія в рідній шк. – 2014. – № 4. – С. 15–18. – Бібліогр.: 11 назв.

95. Іванова, Н. І. Узагальнення з теми „Духовне життя України у другій половині ХІХ століття”. Історія України. 9 клас / Н. І. Іванова // Історія та правознав. – 2013. – № 27. – С. 17–19.

96. Клименчук, Н. М. Бойове товариство, побут і звичаї запорожців : історична правда і художня вигадка в повісті М. В. Гоголя „Тарас Бульба” : інтегр. урок з історії України та світової л-ри / Н. М. Клименчук // Історія та правознав. – 2014. – № 3. – Вкладка. – С. 7–12.

97. Краснова, Т. В. Сільське господарство та аграрні відносини в українських землях. Історія України. 9 клас / Т. В. Краснова // Історія та правознав. – 2013. – № 32. – С. 19–22.

98. Логвиненко, Г. В. Урок-конференція для учнів 8–9 класів на тему „Культура України ХVІ–ХVІІІ ст.” / Г. В. Логвиненко // Історія та правознав. – 2010. – № 22/24. – С. 63–64.

99. Медяник, С. Ю. Національно–визвольний рух на західно–українських землях під час революції 1848–1849 років в Австрійській імперії. Історія України. 9 клас / С. Ю. Медяник // Історія та правознав. – 2013. – № 9. – С. 5–9.

100. Нагорнюк, В. О. Україна в 1907–1914 рр. Земельна реформа П. Столипіна. Історія України. 9 клас / В. О. Нагорнюк // Історія та правознав. – 2013. – № 8. – С. 11–14.

101. Осипчук, В. С. Розвиток міст і сіл та торгівлі в пореформенний період : розробка уроку із історії України : 9 кл. / В. С. Осипчук // Пед. вісн. – 2013. – № 1/2. – С. 50–52.

102. Підлипна, В. С. Український національний рух наприкінці 40-х років ХІХ ст. Кирило–Мефодіївське братство. Історія України. 9 клас / В. С. Підлипна // Історія та правознав. – 2013. – № 8. – С. 28–30.

103. Рибальченко, О. Початок громадівського руху наприкінці 50–60 рр. XIX ст. : історія України : 9 кл. / Олександр Рибальченко // Історія України. – 2014. – Лют. (№ 3). – С. 16–19.

104. Риженко, Л. Г. Україна у Кримській війні : (1853–1856 рр.). 9 клас / Л. Г. Риженко // Історія та правознав. – 2010. – № 33. – С. 6–10. – Бібліогр.: 13 назв.

105. Самохотов, А. Урок на тему „Розгортання гайдамацького руху в Правобережній Україні XVIII ст.” : історія України : 9 кл. / А. Самохотов // Історія в сучас. шк. – 2013. – № 6. – С. 9–12.

106. Фецин, О. Урок на тему „Утворення українських політичних партій у Галичині” : історія України : 9 кл. / О. Фецин // Історія в сучас. шк. – 2013. – № 6. – С. 13–16.

107. Юрчишин, Л. Т. Українська нація і суспільні виклики першої половини XIX ст. Історія України. 9 клас / Л. Т. Юрчишин // Історія та правознав. – 2013. – № 27. – С. 11–16.

II. ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ

Теоретичні та науково-методичні матеріали

108. Алексеєва, А. Вивчення питань культури у шкільному курсі всесвітньої історії (за матеріалами науково-методичних видань початку XXI століття) / Алла Алексеєва // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи : наук. зб. / Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. – Умань, 2010. – Вип. 32. – С. 58–63. – Бібліогр.: 22 назви.

109. Богдановська, Л. П. Перспективи використання програмних та мережевих засобів у процесі вивчення всесвітньої історії / Л. П. Богдановська // Педагогічна освіта: теорія і практика : зб. наук. пр. / Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка ; Ін-т педагогіки НАПН України. – Кам'янець-Подільський, 2011. – Вип. 7. – С. 25–31. – Бібліогр.: 9 назв.

110. Богдановська, Л. П. Розвиток пізнавальної самостійності учнів на уроках всесвітньої історії засобами інформаційно-комунікаційних технологій : автореф. дис.... канд. пед. наук : [спец.] 13.00.02 – теорія та

методика навчання (історія) / Людмила Петрівна Богдановська ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К. : [б. в.], 2011. – 20 с. – Бібліогр.: с. 16–17.

Розробки уроків та заходів

6 клас

111. Бузівська, Ю. Східний похід Александра Македонського та утворення його імперії : всесвіт. історія : 6 кл. / Юлія Бузівська // Історія в сучас. шк. – 2013. – № 4. – С. 2–4.

112. Ковтунець, С. О. Виникнення християнства. Всесвітня історія, християнська етика. 6 клас / С. О. Ковтунець // Історія та правознав. – 2013. – № 9. – С. 22–26.

113. Кресан, Ж. В. Історія України. Всесвітня історія (інтегрований курс) : 6 кл. : метод. та дидакт. супровід навч. діяльності : книжка для вчителя / Ж. В. Кресан. – К. : Генеза, 2013. – 163 с.

114. Майорова, С. Урок на тему „Основні стоянки та пам'ятки первісних людей на території України” : історія України, всесвіт. історія (інтегр. курс) : 6 кл. / С. Майорова // Історія в рідній шк. – 2014. – № 2. – С. 13–15.

115. Манцева, М. Значення історії Стародавнього світу : інтегр. курс „Історія України. Всесвітня історія” : 6 кл. / Марія Манцева // Історія України. – 2011. – Черв. (№ 23). – С. 15–22. – Бібліогр.: 5 назв.

У статті подано розробку уроку-гри „Найрозумніший” з всесвітньої історії для учнів середньої школи.

116. Ременюк, Н. І. Античні міста-держави в Північному Причорномор'ї. 6 клас / Н. І. Ременюк // Історія та правознав. – 2010. – № 22/24. – С. 65–67.

Подано розробку уроку-історичної подорожі з елементами рольової гри для учнів середньої школи.

117. Сидоренко Н. М. Бінарний урок зі всесвітньої історії та світової літератури „Давня Греція і міфи”. 6 клас / Н. М. Сидоренко, Л. М. Мисько // Зарубіж. л-ра в шк. – 2013. – № 15/16. – С. 60–68.

118. Силаічева, Л. М. Урок узагальнення за темою „Падіння республіки та рання імперія в Римі”. 6 клас / Л. М. Силаічева // Історія та правознав. – 2010. – № 14. – С. 27–29.

Подано розробку уроку-історичної подорожі.

119. Цюрюпа, С. О. Перші землероби на території України та розвиток гончарного ремесла трипільців. Всесвітня історія. 6 клас / С. О. Цюрюпа // Історія та правознав. – 2014. – № 1/2. – С. 61–63.

120. Черешенко, Н. Урок на тему „Греція в V–IV століттях до н. е. Еллінізм” : історія України, всесвіт. історія (інтегр. курс) : 6 кл. / Н. Черешенко // Історія в сучас. шк. – 2012. – № 11/12. – С. 18–20.

121. Шурін, Л. П. Давня Греція. Панорамний урок. 6 клас / Л. П. Шурін // Історія та правознав. – 2010. – № 19/21. – С. 78–84. – Бібліогр.: 22 назви.

7 клас

122. Берегова, С. М. Візантійська імперія. Всесвітня історія. 7 клас / С. М. Берегова // Історія та правознав. – 2014. – № 3. – Вкладка. – № 16. – С. 1–6.

123. Геніч, С. І. Європейське середньовічне місто / С. І. Геніч // Історія та правознав. – 2010. – № 6. – С. 18–20.

У статті подано розробку уроку-узагальнення знань з всесвітньої історії для учнів 7 класів.

124. Геніч, С. І. Народження середньовічного світу, особливості його розвитку. 7 клас / С. І. Геніч // Історія та правознав. – 2010. – № 2. – С. 20–23.

125. Геніч, С. І. Держава в середньовічній Європі. 7 клас / С. І. Геніч // Історія та правознав. – 2010. – № 3. – С. 21–22.

У статті представлено розробку комбінованого уроку з всесвітньої історії.

126. Гоман, Р. В. Урок-гра: „Країни Центральної та Східної Європи в епоху Середньовіччя”. 7 клас / Р. В. Гоман // Історія та правознав. – 2011. – № 6. – С. 22–25.

127. Дерхо, В. Методика вивчення культурологічного матеріалу на уроці історії за темою: „Середньовічна культура Західної Європи. Освіта і наука” : (всесвіт. історія : 7 кл.) / В. Дерхо // Історія в шк. – 2012. – № 7/8. – С. 46–50.

128. Добриця, М. В. Господарське та повсякденне життя в середньовічній Європі. Інтегрований урок. 7 клас / М. В. Добриця // Історія та правознав. – 2013. – № 28. – С. 22–27.

129. Кобернік, М. Життя середньовічних людей : всесвіт. історія : 7 кл. / Микола Кобернік // Історія України. – 2013. – Лип. (№ 13). – Вкладка. – № 7. – С. 7–10.

130. Осмолівська, О. Роль жінки у візантійському суспільстві (VI–X ст.) / О. Осмолівська, М. Міщенко // Історія в рідній шк. – 2014. – № 4. – С. 42–44. – Бібліогр.: 6 назв.

131. Павленко, Ю. С. Культура Західної Європи в V–XV ст. Середньовічні знання та освіта. 7 клас / Ю. С. Павленко // Історія та правознав. – 2011. – № 5. – С. 21–24.

132. Пахомова, С. Панорама життя середньовічної Англії в романі Вальтера Скотта „Айвенго” : бінар. урок : 7 кл. / Світлана Пахомова // Сільська шк. – 2011. – Січ. (№ 3/4). – С. 7.

133. Пігут, Л. Релігія та церква у Середньовічній Європі : всесвіт. історія : 7 кл. / Людмила Пігут // Історія України. – 2013. – Жовт. (№ 19). – Вкладка. – № 10. – С. 15–20.

134. Шульга, К. Народження Середньовічної Європи : всесвіт. історія : 7 кл. / Катерина Шульга // Історія України. – 2013. – Верес. (№ 17). – Вкладка. – № 9. – С. 14–16. – Бібліогр.: 5 назв.

8 клас

135. Делікатна, В. О. Середньовіччя як історична й культурна доба. 8 клас / В. О. Делікатна // Зарубіж. л-ра в шк. – 2013. – № 10. – С. 18–24.

136. Дудар, Т. Ю. Реформація та Контрреформація в Європі. Методичні розробки уроків з використанням мультимедійних технологій.

8 клас / Т. Ю. Дудар // Історія та правознав. – 2010. – № 19/21. – С. 54–67. –
Бібліогр.: 11 назв.

137. Дюженко, Л. Революція XVII ст. в Англії : всевіт. історія : 8 кл.
/ Людмила Дюженко // Історія України. – 2012. – Лют. (№ 7). – С. 16–22.

138. Еразм Роттердамський: штрихи до портрета : матеріал до
уроку : всевіт. історія : 8 кл. / Історія України. – 2012. – Груд. (№ 4). – С. 18–
19.

139. Ігнат'єва, А. В. Війна за незалежність (1775–1783). Створення
США : бінар. урок зі всевіт. історії та англ. мови : 8 кл. / А. В. Ігнат'єва
// Англ. мова та л-ра. – 2012. – № 29. – С. 15–18.

140. Тур, Л. Османська імперія. Персія : всевіт. історія : 8 кл.
/ Лариса Тур // Історія України. – 2012. – Берез (№ 11). – С. 3–30.

9 клас

141. Бондарук, І. Експериментальні уроки з всевітньої історії :
(9 кл.) / І. Бондарук // Історія в шк. – 2012. – № 7/8. – С. 51–53.

142. Гісем, О. В. Всесвітня історія. 9 клас : розробки уроків
/ О. В. Гісем, О. О. Мартинюк. – [Х.] : Ранок, [2010]. – 319 с.

143. Головін, Ю. США у 1877–1900 рр. : матеріали до уроку : всевіт.
історія : 9 кл. / Ю. Головін // Історія України. – 2010. – Квіт. (№ 13). – С. 13–
15.

144. Жидкова, Н. Урок на тему „Німеччина та Італія в останній
третині XIX ст.” : всевіт. історія : 9 кл. / Н. Жидкова // Історія в сучас. шк. –
2013. – № 11. – С. 2–4.

145. Лівенцова, О. С. Міжнародні відносини 1871–1900 рр. Всесвітня
історія. 9 клас. / О. С. Лівенцова // Історія та правознав. – 2012. – № 19/21. –
С. 45–56.

146. Пилипенко, О. Європа в період наполеонівських воєн : всевіт.
історія : 9 кл. / Олена Пилипенко // Історія України. – 2012. – Верес. (№ 35). –
С. 8–19.

147. Свірюкова, І. В. Вікторіанська Англія. Сторінки історії / І. В. Свірюкова, І. Б. Тимченко // Історія та правознав. – 2010. – № 27. – С. 11–14. – Бібліогр.: 11 назв.

Подано розробку бінарного уроку з всесвітньої історії для учнів 9 класів.

148. Ферт, О. Урок на тему „Суспільно-політичний рух у Росії в 20–40-х роках XIX ст. ” : всесвіт. історія : 9 кл. / О. Ферт // Історія в рідній шк. – 2014. – № 2. – С. 10–12.

III. ІНТЕГРОВАНІЙ КУРС „ЛЮДИНА І СВІТ”

Теоретичні та науково-методичні матеріали

149. Муляр, О. П. Курс „Людина і суспільство” як засіб формування толерантності старшокласників / О. П. Муляр // Зб. наук. пр. Бердян. держ. пед. ун-ту. (Пед. науки) / Бердян. держ. пед. ун-т. – Бердянськ, 2012. – № 2. – С. 216–221. – Бібліогр.: С. 221.

150. Муляр, О. П. Організаційно-педагогічні умови формування толерантності старшокласників у процесі навчання суспільствознавчих предметів / О. П. Муляр // Педагогічний дискурс : зб. наук. пр. / Ін-т педагогіки НАПН України. – Х., 2012. – Вип. 11. – С. 197–201. – Бібліогр.: с. 201.

151. Муляр, О. П. Формування толерантності старшокласників у процесі навчання суспільствознавчих предметів : автореф. дис.... канд. пед. наук : [спец.] 13.00.02 – теорія та методика навчання (історія) / Муляр Оксана Петрівна ; Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. – К. : [б. в.], 2012. – 20 с. – Бібліогр.: с. 17.

152. Нікора, А. О. Теорія та методика навчання суспільно-політичних дисциплін : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. : у 2 кн. / Анна Олександрівна Нікора ; Миколаїв. нац. ун-т ім. В. О. Сухомлинського. – М. : Іліон, 2013.

Кн. 1. Теоретичні основи навчання суспільно-політичних дисциплін. – 200 с.

Кн. 2. Основи методики навчання суспільно-політичних дисциплін. – 237 с.

153. Старєва, А. М. Методика навчання суспільствознавства : навч.-метод. посіб. / А. М. Старєва. – Миколаїв : Іліон, 2013. – 483 с.

Розробки уроків та заходів

11 клас

154. Бізбіз, Т. О. Людина і світ. 11 клас / Т. О. Бізбіз // Історія та правознав. – 2011. – № 33. – С. 37–38.

155. Бондаренко, Я. Г. Курс „Людина і світ” : академ. і проф. рівні : 11 кл. / Бондаренко Я. Г. , Чабан Л. Г. // Історія і правознав. – 2012. – № 25. – С. 13–16 ; № 28. – С. 8–15 ; № 31. – С. 7–13 ; № 34/36. – С. 42–56 ; 2013. – № 1. – С. 13–19 ; № 4. – С. 16–22 ; № 7. – С. 17–26 ; № 10. – С. 11–13 ; № 13. – С. 11–15 ; № 16/18. – С. 42–70.

Добірка розробок уроків до курсу „Людина і світ” для учнів 11 класу.

156. Желіба, О. Методичні рекомендації до викладання курсу „Людина і світ”. 11 клас. / Олександр Желіба // Історія і суспільствознав. в шк. України: теорія та методика навчання. – 2012. – № 2. – С. 29–39 ; № 4. – С. 21–28 ; № 8. – С. 16–19 ; № 9. – С. 11–17 ; № 10. – С. 44–48 ; 2013. – № 1/2. – С. 23–28 ; № 4. – С. 32–35 ; № 5. – С. 37–44 ; № 10. – С. 33–39 ; № 11. – С. 23–27 ; № 12. – С. 28–30.

Добірка розробок уроків до курсу „Людина і світ” для учнів 11 класу.

157. Жидкова, Н. М. Конфлікти. Людина і світ. 11 клас / Н. М. Жидкова // Історія та правознав. – 2013. – № 4. – С. 26–27.

158. Жук, Л. Б. Стереотипи та їхня роль у житті людини і суспільства. Людина і світ. 11 клас / Л. Б. Жук // Історія та правознав. – 2013. – № 4. – С. 23–26.

159. Кузьменко, В. Моє бачення ідеалу та ідеальної людини : година діалогічного спілкування. Людина і світ : 11 кл. / Віра Кузьменко // Історія України. – 2013. – Верес. (№ 18). – Вкладка. – № 9. – С. 15–16.

160. Курс „Людина і світ”. 11 клас. Календарний план : профіл. рівень // Історія в шк. України. – 2011. – № 7/8. – С. 15–16.

161. Людина і світ. 11 клас. Календарний план // Історія в шк. України. – 2011. – № 6. – С. 6–7.

162. Мартинюк, О. Урок на тему „Соціалізація особистості”. Людина і світ. 11 клас / О. Мартинюк // Історія в шк. України. – 2011. – № 9. – С. 36–39.

163. Міхневська, Н. В. Що таке пізнання? Розуміння методу пізнання. Людина і світ. 11 клас / Н. В. Міхневська // Історія та правознав. – 2010. – № 1. – С. 21–22.

164. Петренко, Г. Г. Розробка уроку „Культура спілкування” до курсу „Людина і світ” / Г. Г. Петренко // Історія та правознав. – 2010. – № 7. – С. 28–29.

Представлено розробку комбінованого уроку з інтегрованого кусу „Людина і світ” для учнів середньої школи.

165. Поліщук, Л. Інформаційна безпека особистості в умовах маніпуляційних технологій засобів масової інформації : позаклас. захід з курсу „Людина і світ” для учнів 11 кл. / Людмила Поліщук // Історія України. – 2013. – Верес. (№ 18). – Вкладка. – № 9. – С. 11–14.

166. Пономаренко, Л. М. Порядність, інтелігентність як прояви духовності / Л. М. Пономаренко // Історія та правознав. – 2010. – № 28. – С. 14–15. – Бібліогр.: 12 назв.

Представлено розробку уроку з інтегрованого кусу „Людина і світ” для учнів середньої школи.

IV. ПРАВОЗНАВСТВО

Теоретичні та науково-методичні матеріали

167. Жидкова, Н. М. Формування предметних умінь із правознавства в учнів 9–10 класів : автореф. дис... канд. пед. наук : [спец.] 13.00.02 – теорія та методика навчання / Жидкова Наталія Миколаївна ; Ін-т педагогіки НАПН України. – К. : [б. в.], 2012. – 20 с. – Бібліогр.: с. 17–18.

168. Ковальська, О. П. Управління правовою освітою учнів у загальноосвітньому навчальному закладі : автореф. дис.... канд. пед. наук : [спец.] 13.00.06 – теорія та методика управління освітою / Ковальська Оксана Павлівна ; ДВНЗ „Університет менеджменту освіти НАПН України”. – К. : [б. в.], 2012. – 20 с. – Бібліогр.: с. 15–16.

169. Кушнар'єв, С. В. Правова освіта в школі: сучасний досвід та інновації / С. В. Кушнар'єв // Педагогічна освіта: теорія і практика : зб. наук. пр. Педагогіка. Психологія / Київ. міськ. пед. ун-т Бориса Грінченка, Ін-т пробл. виховання АПН України. – К., 2009. – № 11 (спецвип.). – С. 148–152.

170. Маньгора, В. В. Методика формування знань про державу в учнів основної школи на уроках історії та правознавства : автореф. дис.... канд. пед. наук: [спец.] 13.00.02 – теорія та методика навчання / Маньгора Володимир Васильович ; Ін-т педагогіки АПН України. – К. : [б. в.], 2012. – 20 с. – Бібліогр.: с. 17–18.

171. Нет'єсов, С. І. Навчання основ правознавства з використання інформаційно-комунікаційних технологій / С. І. Нет'єсов. – Х. : Основа, 2010. – 127 с. – (Б-ка журн. „Історія та правознавство” ; вип. 4). – Бібліогр.: с. 124–127.

172. Нет'єсов, С. І. Навчання дев'ятикласників основ правознавства з використанням інформаційно-комунікаційних технологій : автореф. дис.... канд. пед. наук : [спец.] 13.00.02 – теорія та методика навчання / Сергій Іванович Нет'єсов ; Ін-т педагогіки АПН України. – К. : [б. в.], 2009. – 20 с. – Бібліогр.: с. 17.

173. Нет'єсов, С. І. Формування понятійного апарату на уроках правознавства з використанням ІКТ / Сергій Іванович Нет'єсов // Вісн. Луган. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка : зб. наук. пр. Сер.: Пед. науки / Луган. нац. пед. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Л., 2011. – № 21. – Ч. 1. – С. 142–150. – Бібліогр.: 12 назв.

174. Ремех, Т. О. Методичні засади навчання правознавства в процесі допрофільної підготовки школярів : автореф. дис.... канд. пед. наук : [спец.]

13.00.02 – теорія та методика навчання / Ремех Тетяна Олексіївна ; Ін-т педагогіки НАПН України. – К. : [б. в.], 2011. – 19 с. – Бібліогр.: с. 16–17.

175. Рябовол, Л. Т. Навчання правознавства учнів основної і старшої школи на засадах системного підходу / Л. Т. Рябовол // Зб. наук. пр. Бердян. держ. пед. ун-ту. (Пед. науки) / Бердян. держ. пед. ун-т. – Б., 2011. – № 2. – С. 213–220. – Бібліогр.: 8 назв.

176. Рябовол Л. Т. Становлення вітчизняної системи шкільної правової освіти: практичний курс правознавства / Л. Т. Рябовол // Педагогічний процес: теорія і практика : зб. наук. пр. / Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка. – К., 2013. – Вип. 1. – С. 155–163. – Бібліогр.: 8 назв.

177. Рябовол, Л. Методологічні засади дослідження навчання правознавства учнів основної і старшої школи / Л. Рябовол // Гуманізація навчально-виховного процесу : наук.-метод. зб. / Слов'ян. держ. пед. ун-т. – Слов'янськ, 2011. – Спецвип. 7, ч. 2. – С. 220–229. – Бібліогр.: 12 назв.

178. Рябовол, Л. Т. Правова освіта, правове виховання, шкільна правова освіта: проблема визначення та співвідношення / Л. Т. Рябовол // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2011. – Вип. 13. – С. 186–193. – Бібліогр.: 11 назв.

179. Рябовол, Л. Т. Закони дидактики в навчанні правознавства: сутність та особливості дії / Л. Т. Рябовол // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2011. – Вип. 16. – С. 242–249. – Бібліогр.: 12 назв.

180. Сидоренко, С. А. Правова освіта та правове виховання : наук.-метод. посіб. для навч. закл. та викл. правознав. дисциплін / С. А. Сидоренко, Т. М. Ткачова, О. В. Карпушина ; Луган. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти, Голов. упр. юстиції у Луган. обл. – 2-ге вид. – Л. : Резніков В. С., 2010. – 375 с. – Бібліогр.: с. 374.

181. Святокум, О. Є. Наступність у навчанні прав людини учнів початкової і основної школи : автореф. дис... канд. пед. наук : [спец.]

13.00.02 – теорія та методика навчання / Святокум Оксана Євгеніївна ; Ін-т педагогіки АПН України. – К. : [б. в.], 2009. – 19 с. – Бібліогр. : с. 16–17.

182. Шевелько, К. О. Переклад у навчанні англійської мови учнів старших класів середніх загальноосвітніх навчальних закладів / К. О. Шевелько // Вісн. Київ. нац. лінгв. ун-ту. Сер.: Педагогіка та психологія / Київ. нац. лінгв. ун-т. – К., 2011. – Вип. 19. – С. 50–58. – Бібліогр.: 20 назв.

Розробки уроків та заходів

9 клас

183. Балун, Л. П. Конституційні права та обов'язки громадян України. Правознавство. 9 клас / Л. П. Балун // Історія та правознав. – 2010. – № 31. – С. 27–29.

Розробка уроку з використанням мультимедійних технологій для учнів середньої школи.

184. Брецько, Ф. Ф. Правознавство. 9 клас. Практичний курс : конспект-довідник / Федір Федорович Брецько. – Х. : Основа, 2012. – 127 с.

Ч. 1 – 2012. – 127 с.

Ч. 2. – 2012. – 127 с.

185. Глотова, Є. Конституційні обов'язки громадян України : правознавство : практик. курс : 9 кл. / Єлизавета Глотова // Історія України. – 2012. – Верес. (№ 36). – С. 6–12.

Розробка комбінованого уроку для учнів середньої школи.

186. Гушуляк, С. Права та обов'язки батьків та дітей : правознавство : практик. курс : 9 кл. / Світлана Гушуляк // Історія України. – 2012. – Берез. (№ 12). – С. 11–17.

187. Денисюк, О. Що таке сім'я та шлюб : правознав. : практик. курс : 9 кл. / Олександр Денисюк // Історія України. – 2013. – Берез. (№ 6). – Вкладка. – № 3. – С. 17–20.

188. Жидкова, Н. М. Система уроків з теми „Державні органи та органи місцевого самоврядування”. Право. 9 клас / Н. М. Жидкова // Історія та правознав. – 2011. – № 13. – С. 24–26.

189. Кльофа, І. В. Правовий брейн-ринг „Чи знаєш ти Конституцію України?”. 9–11 класи / І. В. Кльофа // Історія та правознав. – 2011. – № 16/18. – С. 25–31.

190. Ковальчук, О. Право власності : (основи правознав., 9 кл.) / О. Ковальчук // Історія в шк. – 2010. – № 10. – С. 44–48.

191. Коляда, І. Методика організації та проведення театралізованого уроку на тему : „Найвизначніші пам’ятники правової культури України” : (основи правознав., 9 кл.) / І. Коляда // Історія в шк. – 2011. – № 7/8. – С. 55–56.

192. Коцюрбан, О. О. Турнір знавців права (8–9 кл.) / О. О. Коцюрбан // Вихов. робота в шк. – 2014. – № 1. – С. 27–33.

193. Кошелева, А. Правила і закони в суспільстві та твоєму житті : правознав. практик. курс : 9 кл. / Алла Кошелева // Історія України. – 2011. – Черв. (№ 24). – С. 3–23.

194. Кращі уроки. Правознавство. 9 клас : практик. курс / [Голов. ред. Н. І. Харківська ; ред. О. О. Івакін ; відп. за вид. Ю. М. Афанасенко]. – Х. : Основа, 2011. – 128 с. – (Б-ка журн. „Історія та правознавство” ; вип. 2).

195. Курочка, Р. Що таке громадянство : правознавство : практик. курс : 9 кл. / Руслана Курочка // Історія України. – 2013. – Черв. (№ 12). – Вкладка. – № 6. – С. 8–13.

196. Мазур, М. О. Право на освіту в Україні. Практичне право. 9 клас / М. О. Мазур // Історія та правознав. – 2012. – № 16/17/18. – С. 53–57.

197. Прокопів, Д. В. Де та як можуть працювати неповнолітні? : курс „Практичне право” : 9 кл. / Д. В. Прокопів // Історія та правознав. – 2011. – № 7. – С. 29–30.

198. Ременюк, Н. І. Спадкові правовідносини. Правознавство. 9 клас / Н. І. Ременюк // Історія та правознав. – 2010. – № 34. – С. 20–23.

Подано розробку уроку-усного журналу з використанням рольової гри для учнів середньої школи.

199. Рибак, Т. М. Право на працю. Практичне право. 9 клас / Т. М. Рибак // Історія та правознав. – 2010. – № 1. – С. 12–15.

200. Салогуб, В. Омбудсмени року / В. Салогуб // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2013. – № 11. – С. 66–68 : іл.

У статті подано конкурсну пізнавальну програму із правознавства для учнів 8–9-х класів.

201. Степанова, Н. Взаємні права та обов'язки батьків і дітей : правознав. : практик. курс : 9 кл. / Наталія Степанова // Історія України. – 2011. – Берез. (№ 12). – С. 14–17. – Бібліогр.: 5 назв.

202. Тимофєєва, Н. Ти – людина, громадянин, отже, маєш права : правознавство : практик. курс. 9 кл. / Н. Тимофєєва // Історія України. – 2012. – Верес. (№ 36). – С. 13–19.

203. Ткаченко, Н. М. Закони в житті твоєї сім'ї : курс „Практичне право”. 9 клас / Н. М. Ткаченко // Історія та правознав. – 2011. – № 7. – С. 25–28.

204. Чорна, О. С. Правоохоронні органи : курс „Практичне право”, 9 кл. / О. С. Чорна // Історія та правознав. – 2011. – № 7. – С. 23–24.

205. Шурін, Л. П. Права і свободи людини : курс „Практичне право”, 9 кл. / Л. П. Шурін // Історія та правознав. – 2011. – № 13. – С. 19–23.

10 клас

206. Бондар, В. О. Кримінальне право. Поняття та ознаки злочину : конспект уроку : 10 кл. / В. О. Бондар // Пед. пошук. – 2013. – № 2. – С. 59–61. – Бібліогр.: 7 назв.

207. Ковальчук, О. Загальна характеристика держави і державної влади : (правознавство, 10 кл.) / Олена Ковальчук // Історія в шк. – 2011. – № 5/6. – С. 52–56 : схеми.

208. Ковальчук, О. Основи адміністративного права : (10 кл.) / Олена Ковальчук // Історія в шк. – 2012. – № 1. – С. 45–48 : схеми.

209. Ковальчук, О. Особа, суспільство, держава. Громадянство України : правознавство, 10 кл. / О. Ковальчук // Історія в шк. – 2011. – № 9. – С. 45–48.

210. Ковальчук, О. Правовідносини : основи правознав., 10 кл. / Олена Ковальчук // Історія в шк. – 2013. – № 6. – С. 42–48 : мал.

211. Ковальчук, О. Правопорядок : правознавство, 10 кл. / О. Ковальчук // Історія в шк. – 2011. – № 7/8. – С. 51–54.

212. Ковальчук, О. Правопорушення : правознавство, 10 кл. / О. Ковальчук // Історія в шк. – 2011. – № 10. – С. 43–48.

213. Коляда, І. Методика організації та проведення уроку на тему: „Історичний аспект виникнення держави” : правознавство, 10 кл. / Ігор Коляда // Історія в шк. – 2013. – № 9. – С. 42–46 : іл.

214. Подлесна, Т. С. Економічні та правові аспекти зайнятості населення / Т. С. Подлесна // Економіка в шк. України. – 2012. – № 2. – С. 8–14.

Розробка інтегрованого уроку з економіки та правознавства для 11 класу.

215. Самофалова, І. Л. Зло і злочин у повісті О. Кобилянської „Земля” : інтегр. урок з укр. л-ри й правознав., 10 кл. / І. Л. Самофалова, І. Л. Юр’єва // Вивчаємо укр. мову та л-ру. – 2011. – № 13. – С. 19–22.

216. Філіпенко, Т. Правознавство. 10 клас : 1 семестр : плани-конспекти уроків за новою прогр. : рівень стандарту, академ. рівень / Тетяна Філіпенко ; [ред. рада: Т. Карпенко та ін.]. – К. : Шкіл. світ, 2010. – 134, [1] с. – (Б-ка „Шкільного світу” : заснована у 2003 р. : гуманіт. напрям).

217. Філіпенко, Т. Правознавство. 10 клас : 2 семестр : плани-конспекти уроків за новою прогр. : рівень стандарту, академ. рівень / Тетяна Філіпенко ; [ред. рада: Т. Карпенко та ін.]. – К. : Шкіл. світ, 2010. – 208, [1] с. – (Б-ка „Шкільного світу” : заснована у 2003 р. : гуманіт. напрям).

11 клас

218. Гончарук, О. С. Фізичні особи. Правоздатність і дієздатність. Правознавство. 11 клас / О. С. Гончарук // Історія та правознав. – 2012. – № 16/17/18. – С. 13–14.

219. Мартенко, О. Урок на тему „Шлюб” : правознавство, 11 кл. / О. Мартенко // Історія в сучас. шк. – 2012. – № 11/12. – С. 21–25.

220. Михальова, С. В. Фінансове право України : курс „Правознавство”. 11 клас / С. В. Михальова // Історія та правознав. – 2011. – № 7. – С. 11–12.

221. Михальова, С. В. Юридичні задачі. Правознавство. 11 клас / С. В. Михальова // Історія та правознав. – 2011. – № 28. – С. 10–14.

222. Обуховський, С. І. Розробка уроків з теми „Сімейне право України”. Правознавство. 11 клас / С. І. Обуховський // Історія та правознав. – 2011. – № 28. – С. 21–27.

223. Парастатова, Н. В. Розробка циклу уроків з теми „Цивільне право України”. Правознавство. 11 клас / Н. В. Парастатова // Історія та правознав. – 2011. – № 28. – С. 15–20.

224. Правознавство. 11 клас : профільний рівень : розробки уроків. Ч. 1 / [Г. О. Москаленко, С. В. Антошук та ін.]. – Х. : Основа, 2013. – 127 с. – (Б-ка журн. „Історія та правознавство” ; вип. 2).

225. Храпач, Л. Д. Підприємництво в Україні. Правознавство. Профільний рівень. 11 клас / Л. Д. Храпач // Історія та правознав. – 2013. – № 16/18. – С. 72–76.